

ORAȘUL FOCȘANI ÎN TIMPUL OCUPAȚIEI GERMANE DIN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL

Mihai-Liviu Adăfina

Fondul documentar al Direcției Județene Vrancea a Arhivelor Naționale – în special fondul „Prefectura Județului Putna” și „Primăria orașului Focșani” relevă pentru perioada 1917-1920 aspecte importante ale Războiului de Reîntregire și ale ocupației germane a județului Putna.

Orașul Focșani a fost ocupat de armatele Puterilor Centrale în decembrie 1916, ca de altfel și cea mai mare parte a județului Putna, 50 de comune din cele 80 fiind ocupate.

Prefectura și-a mutat sediul la Sascut sub conducerea lui Anton M.Alaci.

În perioada 26 decembrie 1916 -10 noiembrie 1918, cât au stat armatele germane în orașul Focșani se disting trei perioade, când la conducerea orașului s-au aflat diferiți ofițeri germani însărcinați cu administrarea teritoriului ocupat:

a) până la 17 martie 1917 – orașul a fost condus de căpitanul Kreiberg și locotenentul Foss, apoi de maiorul von Killiani și locotenentul Krambach. În această perioadă s-au încartiruit trupele germane în oraș, fiind ocupate principalele instituții, școli, spitale și case particulare, acestea fiind evacuate forțat în plină iarnă, mobilierul și arhiva fiind folosite drept combustibil.

b) A doua perioadă – până la 20 iunie 1918 – se distinge printr-o intensă reorganizare a administrației locale sub comanda maiorului von Behr și a locotenent-colonelului Sanner. Toate actele emise de

Primărie sau Prefectura din Focșani trebuiau supervizate de comandantul militar german. Primăria era condusă de Alexandru Delladecima, iar Prefectura, reînființată de germani la 22 mai 1918, îl avea în frunte pe Rudolf Gheorghiu.

A fost alcătuit un corp ofițeresc german de supervizare a actelor și au fost introduse certificatele de identitate și biletele de liberă ședere pentru rezidenți, acte absolut necesare și obligatorii fără de care nici un cetățean nu putea avea libertate de mișcare. Cei găsiți fără aceste acte erau închiși, fiind suspectați de spionaj.

A fost alcătuită, de asemenea, o comisie care a supervizat numirea notarilor publici în teritoriul ocupat, notari care erau controlați de locotenent-colonelul Sanner și directorul Prefecturii Dimitrie Pătrășcanu.

Tot în această perioadă s-au săvârșit cele mai ordinare jafuri și crime, internări în lagăre de muncă, rechiziții și distrugerii de bunuri materiale care s-au adăugat celor făcute de armata rusă și chiar română.

Populația a fost evacuată forțat din cele mai bune imobile și silită să locuiască în case mizere, mai multe familii la un loc.

Comisarul Millea Ignat a fost bătut crunt de soldații germani și evacuat în mijlocul iernii.

De asemenea, N.N. Săveanu a avut de suferit pentru că a refuzat să primească în casă câțiva soldați germani.

Senatorul Chirculescu a fost închis de la 20 februarie până la 10 octombrie 1917 în lagăr, apoi i s-a stabilit domiciliu forțat la Râmnicu Vâlcea. .

Directorul ziarului „Rațiunea”, Petrov, a fost închis în lagăr pentru că a refuzat să-și pună publicația în slujba ocupantului străin.

Funcționarii Poliției și Jandarmeriei au fost închiși și maltratați în mod barbar, doar din simplul motiv că erau reprezentanții legii în teritoriu.

Populația a fost supusă unor rechiziții nemiloase de către armata germană, un Raport al Poliției din 1919 estimându-le la 3 milioane lei aur valoare din 1916.

De asemenea, au fost instituite taxe și impozite înrobitoare și amenzi pe măsură pentru cei care nu executau ordonanțele date de Primărie și Prefectură, dar dictate de germani; populația era scoasă forțat la muncă și silită să presteze servicii pentru armata germană.

Școlile au fost distruse și transformate în spitale de campanie, uneori chiar în grajduri pentru cai.

Bisericile au avut cel mai mult de suferit, toate clopotele și obiectele din metal prețios fiind luate, icoanele distruse și mobilierul folosit drept combustibil.

Peste 1000 de locuitori din Focșani au depus plângeri și au solicitat despăgubiri importante de pe urma ocupației germane.

Trebuie spus de asemenea că până a fi ocupat orașul a fost bombardat de câteva ori de aviația Puterilor Centrale, bombardamente ce au produs pagube importante și au făcut victime în rândul populației civile.

Au fost închiși și maltratați mai mulți oameni, unii dintre aceștia fiind judecați și executați pentru spionaj, alții fiind omorâți pur și simplu sub diverse motive. Au fost condamnați și executați: Vasile Chilian din Vidra, sergentul Vasile Galuțan, Dumitrache Pantazică din Tichiriș, Toma Cotea și Ștefanache Secăluș din Păulești.

În timpul unui rond de noapte sergentul-major Lovin Florea a fost înjunghiat în plină stradă de o patrule germană. Cetățeanul Bălănel Costache a fost omorât în bătaie de niște soldați germani beți care au intrat în plină noapte forțat în casa sus-numitului. Cu câteva luni în urmă, același om fusese bătut bestial de câțiva soldați ruși.

Sergentul Guță Iacob și subcomisarul Filipescu au fost schingiuiți doar pentru motivul că purtau uniformă a Poliției.

Toate persoanele asupra cărora s-au găsit hărți cu România Mare sau tricolorul au fost închise și bătute.

Nu mai amintim violurile comise, căci numărul și atrocitatea lor depășesc orice închipuire.

Tipografiile au fost obligate să tipărească ziare și anunțuri bilingve prin care populația era înștiințată asupra hotărârilor luate de

armata de ocupație. Toate tipărițiile însă au fost făcute pe cheltuiala tipografiilor.

Un alt aspect important al ocupației a fost colaborarea dintre diferite persoane – în total 284 – și armata de ocupație. Această colaborare a reprezentat un subiect sensibil după război, persoanele în cauză fiind cercetate și suspectate de spionaj și colaboraționism cu Puterile Centrale.

c) În a treia perioadă – până la 10 noiembrie 1918, sub comanda maiorului Ratke au fost intensificate distrugerile din oraș, capitala județului fiind practic distrusă de bombardamente și luptele care s-au dat aici în timpul retragerii germane.

Populația suferea cumplit de foame, rapoartele Poliției relevând o situație fără precedent și niște situații îngrozitoare, populația fiind practic disperată.

Rechizițiilor germane li se adaugă cele ruse și române, județul Putna fiind teatrul operațiilor militare din 1917, distrugerile materiale și pierderile umane fiind deosebit de mari.

Toate acestea au dus la înrăutățirea condițiilor de viață din județ, Putna fiind foarte afectată mulți ani după război de spectrul foametei, al distrugerilor masive; activitatea în instituții, școli, spitale fiind deosebit de grea datorită jafurilor produse.

O importantă cantitate documentară, în special cea creată de Primăriile comunelor ocupate a fost distrusă, pierzându-se pentru totdeauna informații valoroase.

Reușita finală a armatelor Antantei, cărora li s-a adăugat și România a făcut ca la sfârșitul Tratatelor de Pace țara noastră să-și împlinească idealul național de veacuri – Unirea tuturor românilor într-un singur stat național unitar și independent.